

O GROVE, TERRA DO MECO

Por: José Miguel Besada Fernández

A LENDA

É en O Grove, o pobo concreto da lenda, onde o Meco tiña os seus dominios, exercía o seu despotismo, onde foi axustizado, . . . en fin, onde este mito ten a súa historia.

Conta a lenda de que o Meco era un crego non galego, déspota, que dominaba a todo o pobo e ó que se atribuíu o dereito de pernada (durmir cunha noiva a noite anterior ó seu casamento). Viviu nunha época alá polo século XV ou XVI, tempos nos que a situación da bisbarra era crítica, debido a certos acontecementos determinantes, coma a conversión dos dereitos de avoengo en forais, contendas sobre dereitos de dominio da pesca, as guerras irmandiñas, a peste, . . ., e na que a ambiciosa caste dominante exercía un poder abusivo.

Un día, xogando unha das habituais partidas de cartas, perdeu con un mozo que era moi apreciado e respectado polos veciños e, sentíndose humillado por este feito, desafiou ó mozo dicíndolle: - " Si, alégrate hoxe que eu xa me alegrarei mañá coa túa moza".

Decatándose os veciños e, sentíndose unha vez máis ofendidos por este feito, cansos xa de tantos abusos, decidiron ir a por el e colgárono nunha figueira no monte da Siradella, sito na entrada da península, para así mostrarlle ós visitantes o que se fai no pobo de O Grove ós personaxes que, con métodos chulescos e despóticos, queren asoballar á xente.

Chegando despois a Xustiza para esclarece-los feitos e castigar ó criminal, preguntaba o xuíz:

- ¿ Quen matou o Meco ?.
- ¡ Matámolo todos !

Velaquí a famosa lenda do Meco que aínda de que non haxa datos históricos de que sucedera, é asumida polo pobo de O Grove coma un feito real.

O MECO : PERSONAXE DE LENDA

Máis por tradición oral que escrita, o mítico Meco perdura desde tempos inmemoriais ata hoxe coma un ser funesto, ruín, sen escrúpulos, poderoso para o mal, coma se fora o demo personificado, odiado por todos; unha maldición á que se lle ahí que elimina-lo seu espírito maligno. Hoxe en día existen zonas de Galicia nas que,

para amedrentar ós meniños cando choran dinlles: " Cala que vén o Meco e leva ós rapaces que choran . . ."; tamén no tradicional mércores de cinza celebran o rito de queimar ó Meco para así librarse das calamidades e desgracias que poidan vir deste fatídico personaxe.

Sen embargo non son poucas as referencias escritas que aluden dalgún xeito á existencia deste personaxe, algunhas das cales imos citar aquí:

Así o Meco aparece nomeado nas coplas satíricas de Mingo Revulgo, no século XV:

" Ni del otro tartamudo - ni del Meco, moro agudo;
todo va por una vía . . . "

ACTIVIDADES "Pineiróns"

Agradecemento á:

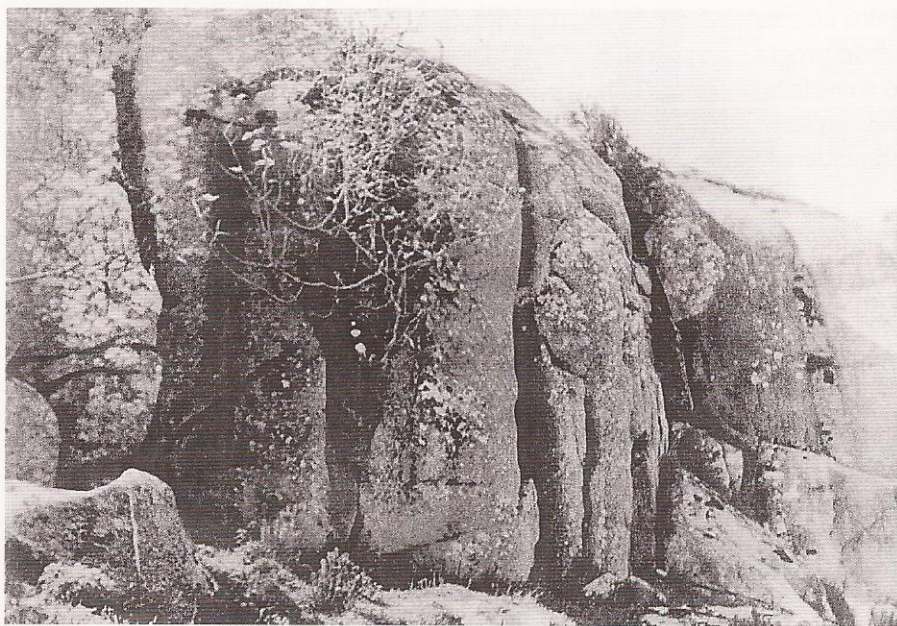

CONCELLO DE O GROVE
CASA DE CULTURA DE O GROVE

Tamén no século XVIII, o prolífico cura de Friume (parroquia de Lousame), D. Diego A. Cernadas xa falaba do Meco nesta glosa:

“El Meco monstruo fingido
fue, pero si cierto fue
y tal cual pintan ; por qué
no ha de ser aborrecido?
él por allá concebido
ha sido en país más seco
con que sea o no embeleco,
pues es de allá más que acá,
le deben tener allá
odio inextinguible al Meco”.

O P. Sarmiento no seu “ Discurso sobre el chasco que injustamente se da a los

A figueira do Meco. Monte Siradella. O Grove

gallegos diciéndoles que perdonen ó Meco”, cre que esta lenda é unha superstición mahometana baseada na crenza de que os que viaxaban á Meca quedaban santificados e tiñan o privilexio de cometer toda clase de abusos incluso o adulterio.

É de destacar a alusión de Montero Ríos, recollida no periódico “ El Liberal ” o 20 de setembro de 1898 sobre a lenda do Meco:

“En una aldea de mi tierra, mataron a un sujeto, llamado Meco. La justicia andaba desesperada, buscando al asesino y sin poder encontrar ni un indicio, ni un rayo de luz. Como primera providencia metió en el juzgado, sito en la cárcel, a todos los vecinos varones. Ya que los tuvo encerrados, fue sacándolos uno a uno y sometiénolos a igual indagatoria:
-¿ Quién mato o Meco ?
- ¡ Matámolo todos !

Da maioría destes escritos, sacados en épocas nas que as supersticións e as tradicións era lei de vida, dedúcese que este mítico personaxe non era galego, senón un mozo imaxinario, símbolo da maldade, da picardía e dos malos augurios.

O SEÑOR FEUDAL

O feito cultural máis importante levado a cabo en o Grove foi, sen lugar a dúbidas, a creación e representación da obra “O Señor Feudal”, “zarzuela” escrita por Francisco Franco Calvete con música composta por Juan Fernández e José Besada, na que se escenifica dun xeito moi popular a lenda do Meco.

Esta sinxela e fermosa obra teatral foi escrita no ano 1930. Era unha época difícil para un pobo no que aínda non había luz eléctrica e a economía de subsistencia. O contacto coas actividades culturais doutros pobos era practicamente inexistente, salvo algunhas pequenas compañías de artistas (cupletistas e comediantes) que naquel tempo eran relativamente frecuentes e que ían percorrendo os pobos para facer representacións. Esta necesidade creativa nun pobo que tradicionalmente tiña unha grande afección polo teatro e á música, que eran

Vinilo

Bar de copas e concertos
Rúa da Praza OGROBE

as grandes manifestacións artísticas dese tempo, e o entusiasmo da Agrupación Artística Minerva, foron fundamentais para levar a cabo ese proxecto que determinante para a cultura popular de O Grove.

Esta obra é interesante, non só na súa faceta cultural, senón tamén no aspecto antropolóxico e non só polo feito de revivir a lenda do Meco, senón porque nela se amosan tamén os costumes e crenzas da época na que foi escrita. Así aparecen “as fiadas”, de cando as mulleres estaban atando os aparellos e ían para alí os mozos para murmurar, a Santa Compañía, o caciquismo, o servilismo dos ignorantes e ruíns, . . . , todo propio das aldeas daquel tempo.

A FATALIDADE, O ESPÍRITO DO MECO E AS SUPERSTICIÓNS

A escenificación de “O Señor Feudal”, tan esperada polos actores como por todo o pobo, estivo presidida por unha serie de acontecementos que fixeron revivi-los efectos fatais do espírito maligno do Meco. A superstición propia das circunstancias socio – culturais daquel tempo fixo efecto nos veciños, crendo que a maldición do Meco estaría presente sempre no pobo cando na realidade foi unha coincidencia fatal:

Poucos días antes da súa estrea, que ía a se-lo 22 de decembro de 1930, morre Da. Josefa Otero, tía avoa de dous dos principais protagonistas da obra, os irmáns Xosé e Xacobo Barral, polo que a houbo que aprazar. Foi o primeiro aviso.

A superstición non fixo efecto nos membros da Agrupación Minerva que decidiron estrea-la obra o 22 de xaneiro de 1931, pero o 18 do mesmo mes falece o autor, Francisco Franco Calvete. É aquí cando entrou o medo nos membros da Agrupación que quixeron destruí-lo libro e a música para quedar libres deste maleficio.

Pero o tesón de Emilio Franco, irmán do autor, consegue con moitas dificultades convencer ós actores para levar a cabo a súa estrea. E . . . outra vez volve a fatalidade. Un dos principais actores, o mozo Manuel Núñez Vilariño falece. Con isto a maldición do Meco xa se converte en indiscutible para as xentes de O Grove. Máis de novo a vontade de Emilio Franco, artífice de que non desaparecera esta obra, consegue que por fin se celebre a estrea o 5 de Marzo de 1931 no emblemático Teatro Besada; pero o 14 de Febreiro do ano seguinte morre quen conseguira estrea-la obra: Emilio Franco Calvete, irmán do autor.

A fatalidade, os difíciles anos da República, a Guerra Civil, a Dictadura e os anos da fame, aparcaron a representación da obra pero non os comentarios sobre a maldición do Meco.

Pasados este anos críticos, aparcada momentaneamente a maldición e baixo o interese e bo facer do veciño F. García Moldes, conseguiuase reagrupar á Asociación Minerva coa finalidade de volver a representa-la obra que tería lugar o 5 de Marzo de 1948, xusto ós dezasete anos da súa estrea e no mesmo Teatro.

Pero . . . o espírito do Meco volveu. Nun dos ensaios unha forte descarga dun raio fixo estremecer ós actores, entrándolle-lo pánico; pero a representación levouse a cabo nesa data, acadando un éxito histórico e memorable.

TEATRO BESADA GROVE 1931

HOY JUEVES 5 DE MARZO

La agrupación artística “Minerva” celebra una gran velada artística en homenaje a la memoria del autor de “O Señor Feudal” D. Francisco Franco Calvete, con sujeción al siguiente:

PROGRAMA

1. Sinfonía de la Orquesta
2. Estreno de la historieta lírica en cuatro actos y en prosa titulada.

O SEÑOR FEUDAL

3. Canción del Marinero por la Srta. Mandiás
 4. Coro de la Zarzuela LA ROSA DEL AZAFRAN “Las Espigadoras”
- Precio: Butaca 1.80 • Balcón 0.80 • General 0.40
Hora: Ocho y media

REPARTO

MARIRROSA Srta. Rodríguez (Pura)	JUAN MANUEL Barral (Jacobo)
ANTONIA Aguiñ (Peregrina)	JUEZ Fernández (Albino)
MARIPEPA Sanmartín (Pepita)	SECRETARIO Lueiro (Eugenio)
JUANA Fernández (Peregrina)	AGUACIL Silva (José)
ROSA Prol (Pepita)	BENITO Sanmartín (Manuel)
MARIA Solís (Maruja)	ROQUE Oubiña (Paco)
CHUCA Mandiás (Paquita)	MARTIN Benavides (Anselmo)
MOZA 1 Besada (Lola)	MANUEL Costa (Jesús)
MOZA 2 Garrido (Luisa)	PEDRO Alvarez (José)
FEUDAL Barral (José)	ANDRES Oubiña (Paco)

CORO GENERAL Y GENTE DEL PUEBLO

La dirección de la Orquesta a cargo de los señores BESADA Y FERNANDEZ.

“O SEÑOR FEUDAL” es una obra histórica que nos hará retroceder esta noche a épocas remotas para ver con emoción indescriptible la opresión de tiranía y despotismo feudal del que fueron víctimas nuestros antepasados.

Grove, Marzo de 1931 – F. Franco

Ó cabo de dous meses desta segunda representación falecía, de morte violenta (dun disparo de arma de fogo), o promotor desta segunda representación de “O Señor Feudal”.

Os poderes infernais do Meco seguían presentes na superstición do pobo e non se volta a representar ata o Nadal do 1969. Dende esa data representouse varias veces con diferentes grupos de artistas sen que houbera que lamentar desgracias, pasando xa definitivamente ó campo da anécdota os sucesos fatídicos do espírito do Meco.